

គណៈកម្មាធិការព្រំដែនកម្ពុជា
 សមាគម មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ នឹង គណៈបក្ស នយោបាយ
Comité des Frontières du Cambodge (C F C)   **Cambodia's Border Committee (C B C)**
 ASSOCIATION NON APPARENTEE AU PARTI POLITIQUE ASSOCIATION UNAFFILIATED TO A POLITICAL PARTY

cfc-cbc26072020.kh

ការក្តោបក្តាប់របស់ចិន នៅប្រទេសកម្ពុជា

ឌី កាវ៉េត

ចិនតែងតែផ្តោតអារម្មណ៍ជាពិសេស មកលើប្រទេសនានា ដែលនៅខាងត្បូងប្រទេសខ្លួន គឺនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ចិនកុម្មុយនិស្ត បានចាប់អារម្មណ៍ មកលើប្រទេសកម្ពុជា តាំងពីសន្និសីទ ទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៥៤ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមបារាំង និងការប្រកាសអព្យាក្រឹតភាព នៃឥណ្ឌូចិន។ កាលនោះ ការទូតចិន បានប្តេជ្ញាការពារ អព្យាក្រឹតភាពនៃកម្ពុជា នៃសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ដើម្បីស្ថេរភាពនៃតំបន់។ នៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៥៥ នៅក្នុងសន្និសីទ ទីក្រុងបានឌុង (Bandung) នៅប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ចិននិងកម្ពុជា បានសម្រេចដូចគ្នា ចូលជាសមាជិកនៃ"ចលនា នៃប្រទេសមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធណា" ក្នុងបរិបទនៃសង្គ្រាមត្រជាក់ រវាងអាមេរិក និងសហភាពសូវៀត។ ជាបន្ទាប់មក ចំណងមិត្តភាពដ៏ល្អប្រសើរ រវាង លោក ជូ អេន ឡាយ និងសម្តេចសីហនុ បាននាំឲ្យសម្តេចប្រកាសទទួលស្គាល់ ភាពត្រឹមត្រូវស្របច្បាប់ នៃសាធារណរដ្ឋចិនប្រជាមានិត និងបង្កើតទំនាក់ទំនងការទូត រវាងប្រទេសទាំងពីរ នៅថ្ងៃទី១៩ កក្កដា ១៩៥៨។

លុះបារាំង បានចេញពីឥណ្ឌូចិន ចិនបានប្តេជ្ញា ប្រយុទ្ធប្រឆាំង នឹងវត្តមានរបស់អាមេរិក នៅក្នុងតំបន់ដោយគាំទ្រ ពួកកុម្មុយនិស្តយៀកណាមខាងជើង-យៀកកុង ដែលទៅវាយប្រហារ យៀកណាមខាងត្បូង ដែលនិយមអាមេរិក។ តាមសំណើរបស់ ជូ អេន ឡាយ សម្តេចសីហនុ ក៏បានទាំងយល់ព្រម តាំងពីឆ្នាំ១៩៦៥ ឲ្យចិនបញ្ជូនសព្វាវុធ ទៅឱ្យទ័ពយៀកកុង តាមរយៈប្រទេសកម្ពុជាផង។ ក្រុងប៉េកាំងក៏បានផ្តល់ ជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ច "ឥតចំណង" មួយចំនួន ដល់កម្ពុជា នៅពេលនោះដែរ។

បន្ទាប់ពីការដកទ័ពរបស់អាមេរិក ពីវៀតណាម នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ចិនបានបោះបង់សម្តេចចោល ហើយបានផ្តល់ មធ្យោបាយហិរញ្ញវត្ថុ និងយោធា ដ៏មាំមួន ដល់ប៉ុល ពត ដើម្បីឱ្យអាចបន្តកាន់អំណាច នៅក្នុងពេញ និងវាយតប ទៅនឹងការឈ្លានពានកម្ពុជា ពីយួនកុម្មុយនិស្ត ដែលបានសហភាពសូវៀត គាំទ្រយ៉ាងខ្លាំង ។ សូវៀតបានដួលរលំ នៅចុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៨០ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពី សន្និសីទសន្តិភាព ទីក្រុងប៉ារីស ស្តីពីកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩១ ខ្មែរក្រហមរបស់ប៉ុល ពត ត្រូវពិភពលោក ថ្កោលទោសគ្រប់គ្នាជានិច្ច និងបានបែកខ្ញែកគ្នាផង រីឯសម្តេចសីហនុ ក៏គ្មានសកម្មភាពខ្លាំងក្លា នោះចិនងាកទៅគាំទ្រ លោក ហ៊ុន សែន ដែលជាមនុស្សរណប របស់ក្រុងហាណូយវិញ ដើម្បីរក្សា វត្តមានរបស់ខ្លួន នៅកម្ពុជានេះ។

ទំនាក់ទំនងថ្មី ចិន-កម្ពុជា

បន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៩១ ក្នុងការតទល់និងឥទ្ធិពលអាមេរិក ចិនពីងផ្អែកលើប្រទេស នៃសមាគម"អាស៊ាន" ដែលទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មសរុប ជាមួយចិន បានបន្តកើនឡើង រៀងរាល់ឆ្នាំហើយ។ ប៉ុន្តែចិន ក៏ខិតខំផងដែរ ក្នុងការបំបែក"អាស៊ាន" ដោយចិនឲ្យតម្លៃ ដល់ទំនាក់ទំនងទ្វេភាគីរបស់ខ្លួន ជាមួយ ប្រទេសនីមួយៗ នោះវិញ។ ហេតុនេះ កម្ពុជានៃហ៊ុន សែន ត្រូវគាំទ្រ និងការពារដំហែរចិន គ្រប់យ៉ាង នៅ"អាស៊ាន" និង នៅមុខអាមេរិក និងបស្ចឹមប្រទេស ជាចាំបាច់។

ម្យ៉ាងទៀត តាំងពីឆ្នាំ២០១២ លោកប្រធានាធិបតីចិន ស៊ី ជីនពីង បានចាត់ទុកកម្ពុជា ជាភាគសំខាន់ ពិសេសមួយ នៅក្នុង"ជួរខ្សែគុជសមុទ្រ" នៃផែនការ"ខ្សែក្រវាត់មួយ-ផ្លូវមួយ"នៃសេដ្ឋកិច្ចចិន ជុំវិញ ពិភពលោក ចាប់ពីទីក្រុងហុងកុង កាត់តាមមហាសមុទ្រឥណ្ឌា ទៅដល់ប្រទេសស៊ូដង់ នៅអាហ្វ្រិក។

គឺចំណុចទាំងពីរនេះហើយ ដែលជាមូលដ្ឋាន នៃទំនាក់ទំនងថ្មី ចិន-កម្ពុជា និង"ការវិនិយោគ"ផ្សេងៗ របស់ចិន នៅកម្ពុជា។

ការវិនិយោគ ហិរញ្ញវត្ថុ និងសេដ្ឋកិច្ច

យើងបានឃើញថា ចិនបានចាប់អារម្មណ៍ពិសេស ជាយូរមកហើយ មកលើប្រទេសកម្ពុជា។ កម្ពុជា ជា ប្រទេសមួយតូច មានប្រជាជនតិច និងមិនមានកម្លាំងការពារខ្លួន។ ប៉ុន្តែកម្ពុជា មានធនធានធម្មជាតិ សំខាន់ៗខ្លះ (ឈើ ត្រី ផលិតផលកសិកម្ម រ៉ែ...) និងជាប្រទេសមានលំហ ទៅលើឈូងសមុទ្រសៀម ដែលសម្បូរដោយជលផល និងជាមណ្ឌលធនធានប្រេង។ ម្តងនេះ ចិនមិនប្រើចុងកាំភ្លើង ដើម្បីក្តាប់ យក ប្រទេសតូចនេះទេ តែគេបានសម្រេចចិត្ត ទិញវានិងសាច់ប្រាក់ ដោយទិញមេដឹកនាំ ទិញទីក្រុង និងខេត្តនានានៅតាមឆ្នេរសមុទ្រ ខណៈដែលគេប្រាថ្នាកាន់កាប់សេដ្ឋកិច្ច និងពង្រីកឥទ្ធិពលវប្បធម៌ ចិន នៅស្រុកខ្មែរផង។ ពីឆ្នាំ២០០៥-២០១៩ ជំនួយ"ឥតចំណង", ប្រាក់កម្ចី, និងការវិនិយោគសេដ្ឋ កិច្ច របស់ចិន មានចំនួនជាង២៥ពាន់លានដុល្លារ ដែលជាផ្នែកមួយ នៃការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដូចជា អគារធំៗ, ផ្លូវថ្នល់(១៥០០គីឡូម៉ែត្រ), ស្ពាន(៣១០០ម៉ែត្រ), ទំនប់វារីអគ្គិសនី... ។

រាជធានីភ្នំពេញ ដែលធ្លាប់តែជាទីក្រុង-សួនច្បារមួយ ប្រកបដោយសម្រស់ប្រិមប្រិយ និងជាទីសួស្តី រីករាយ បានក្លាយជាក្រុងធំមួយ ដ៏អាក្រក់ នៃសំណង់គ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់ស្ថាបនកម្ម នៃអគារស៊ីម៉ង់ត៍- បេតុងខ្ពស់ៗ នៅកណ្តាលទីក្រុង និងនៅតាមដងទន្លេមេគង្គ ដែលជាសណ្ឋាគារ ហាងលក់ទំនិញ និង រោងចក្រចិន ដែលជានិមិត្តរូប នៃមហិទ្ធិបូទូ សេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយថ្មី របស់ចិន មកលើកម្ពុជា។

នៅក្រុងព្រះសីហនុ ពីឆ្នាំ២០១៧ ដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ គម្រោងសាងសង់ មានតម្លៃសរុប ជាង ៧ពាន់លានដុល្លារ។ សំណង់បានដុះដូចផ្សិតយក្ស មានសណ្ឋាគារប្រណីតធំៗ កាស៊ីណូធំនិងតូច ភោជនីយដ្ឋានចិញ្ចាចចិញ្ចាង ហាងម៉ាស្សា និងផ្ទះបនផ្សេងទៀត គ្រប់"ថ្នាក់តម្លៃ"។

ទីក្រុងកំពត និងតំបន់ជុំវិញនោះ ក៏ត្រូវបានលុកលុយ ដោយពាណិជ្ជករចិន ដែលមកធ្វើអាជីវកម្ម លើទីដីគ្រប់កន្លែង ដោយគេទិញ អចលនទ្រព្យទាំងអស់ ដែលមានលក់។ មួយផ្នែកធំ នៃប៉ែកខាងលិច នៃស្ទឹងកំពត ក៏ត្រូវពួកគេទិញយក ហើយគេបានបូមដី ធ្វើកំពង់ផែទឹកជ្រៅមួយ ដែលគេថានឹងនាំភ្ញៀវ

ទេសចរចិន ពី១លាន ទៅ២លាននាក់ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ មកដំរិះទូកកម្សាន្ត និងដឹកទៅកាន់ភ្នំបូកគោ ដោយឡានក្រុង ដើម្បីទៅលេងកាស៊ីណូ និងទីលំហែរកាយថ្មីៗ នៅលើកំពូលភ្នំនោះ។

ការវិនិយោគ នយោបាយ និងយោធា

ក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចលើកដំបូង នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ របស់លោក ស៊ី ជិនពីង ដែលពេលនោះ ជាអនុប្រធានាធិបតី នៃប្រទេសចិន លោក ហ៊ុន សែន បានស្វាគមន៍ចំពោះសំណើ របស់លោកស៊ី ថា "កម្ពុជា នឹងធ្វើការរួមគ្នា ជាមួយចិន ដើម្បីពង្រឹង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការចិន-កម្ពុជា គ្រប់កម្រិតទាំងអស់ នៅក្នុងវិស័យនយោបាយ ពាណិជ្ជកម្ម សេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ ទេសចរណ៍ និងសន្តិសុខ "។

ពីខែកក្កដាឆ្នាំ២០១៥ ទីភ្នាក់ងារសារព័ត៌មាន ស៊ីនហ្គ (Xinhua) បានរំលឹកបន្ថែមថា"ប្រទេសចិននិងប្រទេសកម្ពុជា បានសន្យាពង្រឹងទំនាក់ទំនងយោធា និងការគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក នៅក្នុងបញ្ហាទាក់ទងនឹង អធិបតេយ្យភាព សន្តិសុខ និងការអភិវឌ្ឍ នៃប្រទេសទាំងពីរ"។ ដូច្នេះនៅឆ្នាំ២០០៧ ក្រុងប៉េកាំង បានផ្តល់នាវាល្បាត ចំនួន៩គ្រឿង និងនាវាចម្បាំង ចំនួន៥គ្រឿង សម្រាប់កងទ័ពជើងទឹកខ្មែរ បន្ទាប់មក សម្រាប់កងទ័ពជើងគោក គេបានផ្តល់ រថក្រោះ រថពាសដែក រថយន្តដឹកទ័ព ជាច្រើនគ្រឿង រួមជាមួយ ការបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីយោធា និងការធ្វើសមយុទ្ធយោធា ជាមួយគ្នា យ៉ាងទៀងទាត់។

ក្នុងផែនការធ្វើឲ្យកម្ពុជា ក្លាយជា"គុជសមុទ្រ"មួយ នៃយុទ្ធសាស្ត្រ"ខ្សែក្រវាត់មួយ-ផ្លូវមួយ" នៃសេដ្ឋកិច្ចចិន ក្រុងប៉េកាំងបានសំរេចចិត្ត ធ្វើឱ្យក្រុងព្រះសីហនុ ក្លាយជាកំពង់ផែសមុទ្រធំ នៃប្រទេស ហើយតំបន់ជុំវិញ មានមូលដ្ឋានយោធា រាម និងខែត្រកោះកុង ក៏ឲ្យក្លាយជាទីតាំងមាំមួនមួយ ដែរ។

គេក៏គ្រោងពង្រីក មូលដ្ឋានកងទ័ពជើងទឹកនៅរាម និងសាងសង់ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រាន់ ជុំវិញមូលដ្ឋាននោះ។ សំណងនានា ដែលមានតម្លៃជាង៣,៨ ពាន់លានដុល្លារ បានផ្តើម នៅឆ្នាំ២០០៨ ដោយក្រុមហ៊ុនចិន"បានជីន" (Tianjin Group) លើដីសម្បទាន៩៩ឆ្នាំ។ ស្ថានីយ៍វ៉ារីអគ្គិសនីមួយ នៅលើស្ទឹងឫស្សីជ្រៃ ក្នុងព្រៃនៃកោះកុង ក៏ត្រូវគេកំពុងសាងសង់។ អាកាសយានដ្ឋានដ៏ធំមួយ ដែលមានផ្លូវចុះយន្តហោះយ៉ាងវែង(៣.២គីឡូម៉ែត្រ) នឹងត្រូវបញ្ចប់ នៅក្នុងព្រៃនេះដែរ។ កំពង់ផែទឹកជ្រៅ ក៏កំពុងត្រូវបានសាងសង់ នៅកោះនេះថែមទៀត។ ការដែលអន្តរជាតិសង្ស័យ ថាចិនកំពុងសាងសង់ មូលដ្ឋានសឹកសមុទ្រមួយ នៅកម្ពុជានេះ គឺមិនមែនគ្មានមូលដ្ឋានជាក់ស្តែងខ្លះ នោះទេ។

"មិត្តភាពដែកថែប"... សម្រាប់ "វាសនារួមគ្នា"

តាមពិត ចិនមិនដែលផ្តល់អ្វី ដែលឥតប្រយោជន៍ ដល់គេវិញទេ។ ជាមួយគ្នា និងការគាំទ្រនយោបាយ សម្រាប់អាត្មាពីខ្មែរ ជំនួយ"ឥតចំណង" ប្រាក់កម្ចី និងទុនវិនិយោគរបស់ចិន បានបឺតបូមយកវិញ នូវធនធានធម្មជាតិរបស់កម្ពុជា ដូចជាដីសម្បទាន ឈើ រ៉ែ និងដឹកសឹកម្ម និងប្រេងកាតក្នុងពេលខាងមុខនេះ។ អន្តរាគមន៍របស់ចិន ក្នុងរយៈពេល១៥ឆ្នាំកន្លងមក ដែលបានជួយដល់ ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា"ដ៏ខ្លាំងក្លា"នោះ បានផ្តល់ផលប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន តែទៅដល់ក្រុមហ៊ុនចិន និងនិយោជិករាប់សែននាក់ មកពីប្រទេសចិន និងបានបង្កើនសម្បត្តិទ្រព្យ យ៉ាងសន្ទោសន្ទៅ ដល់ហ៊ុន សែន និងគ្រួសារ

និងគូករបស់គាត់ទាំងអស់។ ប៉ុន្តែ វាមិនបានផ្តល់ផលល្អអ្វីច្រើន ដល់ជនជាតិខ្មែរទេ។ ភាគច្រើននៃ
ពួកនេះ ត្រូវបានគេបង្ខំ ឲ្យចាកចេញ ពីទឹកដី-ផ្ទះសំបែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃសំណង់ចិន។
យុវជនខ្មែររាប់លាននាក់ មិនអាចរកការងារធ្វើ នៅក្នុងស្រុកឯងបានទេ ហើយត្រូវរត់ទៅក្រៅប្រទេស
ដើម្បីរកការងារកញ្ជះគេធ្វើ ចិញ្ចឹមជីវិតនិងគ្រួសារ។

យើងឃើញថា តាំងពីឆ្នាំ១៩៥៤ ចិនបានជ្រើសរើសកម្ពុជា ជាឈ្នួន់ជំហរ សម្រាប់ការត្រួតត្រា តំបន់
នេះ។ លោកហ៊ិន សែន មានមោទនភាពចំពោះខ្លួនឯង ខ្លាំងណាស់ ថា "កម្ពុជានិងចិន ពេលនេះ បាន
រូបរួមគ្នា ដោយ "មិត្តភាពដែកថែប" សម្រាប់ "វាសនារួមគ្នា" តទៅ។ មិត្តភាពនេះ បានលើកទឹកចិត្ត និង
ជួយហ៊ិន សែន ឲ្យពង្រឹងអំណាចផ្តាច់ការគិតព្រំដែន កាន់តែខ្លាំង ក្នុងការសង្កត់សង្កិន ប្រជាពលរដ្ឋ
ខ្មែរ។ ជាថ្មីទៅវិញ ហ៊ិន សែន បានខំការពារជាខ្លាំង គ្រប់ជំហររបស់ចិន នៅក្នុងផ្ទៃ "អាស៊ាន" ទាំងក្នុង
បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច ទាំងក្នុងបញ្ហាជម្លោះ នៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង រវាងចិននិងប្រទេសដទៃទៀត។ ក្នុងបញ្ហា
ជម្លោះ ហ៊ិន សែន បានដំទាស់ជានិច្ច មិនឲ្យ "អាស៊ាន" រួមគ្នាជាក្រុមតែមួយ តទល់នឹងចិនទេ ដើម្បី
ជម្រុញប្រទេសនីមួយៗនោះ ឲ្យធ្វើការចរចាផ្តាច់ ជាមួយចិនវិញ។ ជាមួយគ្នានេះ ហ៊ិន សែន បានដាក់
កម្ពុជាទាំងស្រុង ជាអ្នកគាំទ្រនិងការពារ យុទ្ធសាស្ត្រ "ខ្សែក្រវាត់មួយ-ផ្លូវមួយ" របស់ចិន។ ចំណុចទាំង
ពីរហ្នឹង បានធ្វើឲ្យ "អាស៊ាន" និងបស្ចឹមប្រទេស ទាស់ចិត្តជាខ្លាំង និងកម្ពុជា។

ម្យ៉ាងទៀត តាំងពីឡើងកាន់អំណាចមក លោក ស៊ី ជិនពីង បាននបង្ហាញឆន្ទៈ ធ្វើឱ្យលទ្ធិកុម្មុយនីស្ត
ក្នុងពិភពលោក រស់រានឡើងវិញ ម្តងនេះតាមគំរូចិន ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំង ដោយប្រសិទ្ធភាព នឹងលទ្ធិ
មូលធននិយម។ កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ លោកស៊ី បានជំរុញឱ្យហ៊ិន សែន ពង្រឹងថែមទៀត នូវ
ទំនាក់ទំនងនយោបាយ រវាងបក្សកុម្មុយនីស្តចិន និងបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។ នៅថ្ងៃទី៣ កក្កដា
២០២០ ថ្មីៗនេះទៀត កាសែត "ស៊ីនហ្គ" (Xinhua) បានសរសេរថា "លោក ស៊ី បានត្រៀមខ្លួនជា
ស្រេច នឹងធ្វើការជាមួយលោកហ៊ិន សែន ដើម្បីពង្រឹងការតំរង់ទិសនយោបាយ នៃទំនាក់ទំនង រវាង
បក្ស និងប្រទេសទាំងពីរ"។ នេះមានន័យថា បក្សប្រជាជនកម្ពុជា របស់ហ៊ិន សែន នឹងត្រូវចូលរួម ជា
មួយបក្សចិន សម្រាប់ការធ្វើចិន្តាប្រយោជន៍ នៃកម្ពុជា ទាំងស្រុងទៅ។ តើ "អាស៊ាន" និងបស្ចឹមប្រទេស
នឹងមានប្រតិកម្មយ៉ាងណា? ជាពិសេស តើយួនហាណូយ ដែលជាបីតាស្ថាបនិក នៃបក្សនិងរបប
ហ៊ិន សែន ហើយដែលបានប្រឹងប្រែង ធ្វើយួនប្រយោជន៍ នៃកម្ពុជា ជាង៤០ឆ្នាំមកហើយនោះ តើយួន
នឹងព្រមលា ក្រញាំដៃគេវិញ ឬទេ ?

ទីក្រុងប៉ារីស ថ្ងៃទី២៦ កក្កដា ២០២០

ឧ.ក.